

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De actibus humanis - Cod. Ettenheim-Münster 325

Thomas <von Aquin, Heiliger>

[S.l.], [17. Jahrh.]

Disputatio 5ta

[urn:nbn:de:bsz:31-131633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-131633)

Disputatio. 5. Articulus. i. S. i.

et certantibus animis studiosq; causam probabilitatis hujus amplexi sunt. et his utiq; notificatus fuerit S. Thomas; imo Capitulum generale Ordinis S. Dominici Commentarios Joannis Florentini Baptista acerrimi sententia nostra Patroni non solum approbavit, sed et, ut ecerent, foali precepto imperavit.

Disputatio 5ta.

De libertate actuum humanorum.

Articulus 1mus.

Quaeritur, et qualis libertas requiratur ad actum moraliter honestum, vel inhonestum?

S. 1mus.

Statuitur nostra Conclusio.

Sciendum ab initio libertatem dividi in libertatem a coactione, et libertatem a necessitate, seu indifferentia. prior e, qua habet beati in celo, cum amant Deum, diciturq; facultas operandi juxta appetitum elicited sine violentia extempore illata. Altera vero e facultas operandi, qua positis oib; ad agendum praerequisitis potest voluntas in agere vel non agere, et superaddit voluntati indifferentia ad agendum vel non agendum. Subdividi solet in libertate contradictionis, vi cujus npe potest voluntas agere vel non agere, et in libertate contrarietatis, qua e facultas ad ponendos actus contrarios, amorem scilicet, vel odium.

Sico. i. ad actum honestum vel inhonestum moraliter, 222.

De Libertate.

et meritorium vel demeritorium in sufficiat libertas à coactione, sed requiritur libertas indifferentia. Conclusio est definita à Innocentio X. contra Jansenium, cujus propositio contrarium asserens damnata est, qua dicebat: Ad merendum vel demerendum in statu nra lapsa non requiritur in hoc libertas indifferentia, sed sufficiat libertas à coactione.

223. Probatur Conclusio primò. q. nisi hoc daretur, nihil proficerent nobis præcepta, exhortationes, et correctiones, nihil poena et premia; ad quod enim exstimulareremur ad agendum bonum, si illud non possemus liberè agere?

224. Probatur. 2. Evertendo præcipua hæreticorum arguta et fundamenta: scilicet ratio negandi hominibus libertatè indifferentiæ, est hæc, q. Deus per scientiæ visionis jam à æternis prævidet actiones nostras venturas. Sed hæc ratio non tollit libertatè. q. minor probatur: q. aliàs frustra consulere[m] medicos, et advocatos: frustra in curijs deliberare[m] de statu publico, et administratione urbium, cum effectus eventuros Deus apud prævidet à æternis, quàm nostras actiones futuras. q. Pluribus hoc refutatur alibi in tractatu de Deo et scientiæ Visionis.

225. Alia ratio negandi libertatè indifferentiæ desumunt insuper hæretici ex ito S. Pauli ad Rom. 2. non quod volo bonum, hoc ago, sed quod odi malum illud facio. sed neq. hoc aliq. probat, cum S. Paulus ibi loquat. manifestè de concupiscentia antecedente, et alligante ad malum, cui ex fragilitate hua sapere sue, cumbit: uti legenti tota epistola aliosq. scriptus Apostoli clarum fit.

Confirmatur: S. Paulus fortissimè nos exhortatur, ad malum fugiendum, n̄ obstante, q̄ plerumque, hoies à concupiscentia attractos in partem contrariam, sapè peccare. q̄ manifestè agnovit, hoim p̄e t̄i agere bonum et fugere malum em in sensu composito cum concupiscentia.

S. 2us.

An libertas indifferentia debeat ē perfectissima, aut sufficiat plena et perfecta ad bonè vel malè agendum?

Libertas nostra agendi subinde ē perfectissima, 226.

subinde vero t̄i plena et perfecta, subinde em t̄i semiplena et imperfecta. perfectissima ē, quando illicitus penetrat oēs circumstantias obiectum comitantes. Perfecta ē, q̄o q̄dm illic representat voluntati bonitè vel malitè objectiva, id ē conformitate vel deformitate objecti cum lege aut recta ratione, n̄ t̄i penetrat oēs circumstantias. Imperfecta ē, q̄o levius ter solus representat bonitè vel malitè objecti.

Dico. 2. ad actum moraliter honestum vel inonestum n̄ requiritur libertas perfectissima, sed sufficit perfecta et plena. Ita teste B. Gornaz oēs theologi. Probatur i. libertas plena et perfecta sufficit, ut actus aliquis elicitus agenti libero imputetur absolute ad laudem et vituperium. q̄ sufficit ad actum meritorium vel demeritorium. Et probatur: laus et vituperium ac obligatio qua oriuntur ex voto, juramento et contractibus,

227.

De libertate.

imputantur agenti suo. Sed in eis regulariter
solum datur libertas perfecta; rari vero per-
fectissima. go.

228. Probatur. 2. si non sufficeret libertas perfecta,
ferè nam haec producerent atque honestos et
meritorios, cum libertas perfectissima rari eis
contingat. go. Probatur. 3. ad com-
mittendum peccatum mortale sufficit libertas
perfecta representans voluntati malum grave
peccati. go. ad actum inhonestum sufficit perfecta
libertas. go. em ad actum honestum.

S. 3us.

An em sufficiat semi plena
libertas?

229. Dico. 3. ad actum moraliter honestum vel inho-
nestum lethaliter peccaminosum vel imputabi-
le ad gloriam essentiali fuisse de condigno fuisse de
congruo non sufficit semi plena libertas, sed requi-
ritur plena et perfecta. Probatur. 1. de
actu moraliter inhoneste et lethaliter pec-
caminoso, cui nullo modo representatur malum,
ille nullo modo peccat; sic qui occidit hominem, pu-
tantur invincibiliter esse feras, nullo modo peccat, quia
nullo modo ipsi representatur malum in hoc actu.
go. cui leviter tantum representatur malum, is le-
viter tantum peccat. atqui per semi plenam libertatem
representatur leviter solum nobis malum, uti patet,
sed eo definitione libertatis imperfecta et semi plena.
go. leviter em per eam solum peccamus.

Confirmatur: qui proicit gemmas alteris in flumen, putans invincibiliter eam esse vitru[m] b. crucigeris estimandum, leviter in peccat, atq[ue] ad restitutione[m] b. crucigeroru[m] tm̄ e[st] obli- gatus, ut in tractatu de Justitia commissio[n]e dicit[ur]. q̄. Veliter loquendo tanta e[st] malitia, quanta e[st] cognitio malitia. q̄. si levis aparet malitia, leve inde peccatu[m] nascit[ur].

230.

Probat[ur]. 2. De actu moraliter honesto, atq[ue] malus, ut ante dixim[us], cum semiplena libertate elicit[ur] nec e[st] peccatum mortale, nec dignus eter- na damnatio[n]e. q̄. e[st] in actu moraliter honestus cum semiplena libertate elicit[ur] n[on] erit meritorius de con- digno gra[ti]a et gloria c[on]t[ra]t[us]. consequentia probatur: q̄. n[on] n[on] requirit[ur] ad merit[um] de con- digno, qu[am] ad lethale peccatu[m]. q̄. cum ad lethale peccatu[m] requirit[ur] libertas plena, et n[on] suffi- ciat semiplena; pariter hac n[on] sufficit ad actu[m] bonu[m] de condigno meritoriu[m] gra[ti]a et gloria c[on]t[ra]t[us].

231.

Probat[ur]. 3. De merito de congruo. Tridenti- num videt[ur] epigere eandem libertate[m] ad conver- sio[n]e[m], quam ad averasio[n]e[m] a Deo: nam sess. 6. cap. 5. dicit: ut qui per peccata a Deo aversi erant, eide[m] gra[ti]a libere aspentiendo disponant[ur]. Atqui ho[m]o n[on] se avertit a Deo per libertate[m] im- perfectam et semiplenam, ut ante dictu[m] e[st]. q̄. neq[ue] se convertit ad Deu[m] per eandem semiplenam libertate[m]. Sed si ad merit[um] congruu[m] sufficeret libertas semi- plena, tunc cum hac libertate se converteret ad

232.

De libertate.

Deum, si tunc eliceret contritionem, qua est meritum congruum Justificationis. qd.

233.

Confirmatur: in rebus, in quibus non habemus certum fundamentum pro aliqua parte, standum est meliori et veriori sensu Tridentini, et communiori intelligentia Theologorum. qd. dicendum est, quod sicut non avertitur a Deo per libertatem semiplenam, ita per eandem absolute et simpliciter loquendo non convertatur ad Deum.

S. 4tus.

Adiunguntur quasita.

234.

Quaeres. i. utrum aliquis in somno peccare possit? R. lethale peccatum non potest committi a dormiente. Quod est, quod plena libertas, qua ad illud necessitas requiritur, in dormientibus non datur, saltem si miracula non velimus supponere. Interim tamen non desunt Theologi aliqui, qui subinde, quamvis rarissime putant contingere posse, ut venialiter peccet in somno. Quod est, quod putant semiplenam libertatem subinde haberi in somno valde tenui ab hominibus semisopitis, tale somnum habuit Salomon, dum in eo promeritis est sapientia et divitias praecunctis regibus terra, quamvis somnus iste prodigiosus potius, et miraculosus fuerit, ac potius extasis dicendus, quam somnus. Idem dicendum est de somno B. Virginis, quam plurimi docent non sine gravibus causis, eam quoque in somno meritam esse.

Quaeres. 2. quid aliquis mereri vel demereri
 possit per semiplenam libertatem? R. per actum
 honestum cum semiplena libertate elicitum nos
 promereri posse premia quaedam in hac vita à
 Deo nobis data, uti em. quaedam supernaalia gratia
 auxilia, et gloria accidentale in Caelo. per
 actum vero moraliter inhonestum promereri nos
 posse penas temporales, uti em. subtractionem au-
 xiliorum gratia in hac vita, et penas temporales
 in alia.

Quaeres. 3. quid dicendum de illis, qui habitu
 habent et consuetudine bene operandi, et utrum
 hoc tollat libertatem plenam? R. habitus et
 consuetudine illa bene operandi neutiquam tollere
 plenitudinem libertatis, quamvis difficultate agendi
 minuat, atque ideo deservire ad eliciendos actus
 plene et perfecte liberos, et ideo tales haec
 promereri premium sentiale. Quod si in aliis
 quis ea in consuetudine bona constitutus actus suos
 non eliciat cum libertate plena, tunc sibi imputet
 jacturam praeij substantialis.

Articulus. 2us.

Utrum ad actum moraliter honestum et
 meritorium requiratur libertas im-
 mediata, vel sufficiat mediata?

S. 1mus.

Statuitur nostra conclusio.
 Quaestio hac unice procedit de actu voluntatis
 interno, imperato v. g. quando aliquis ex metu.

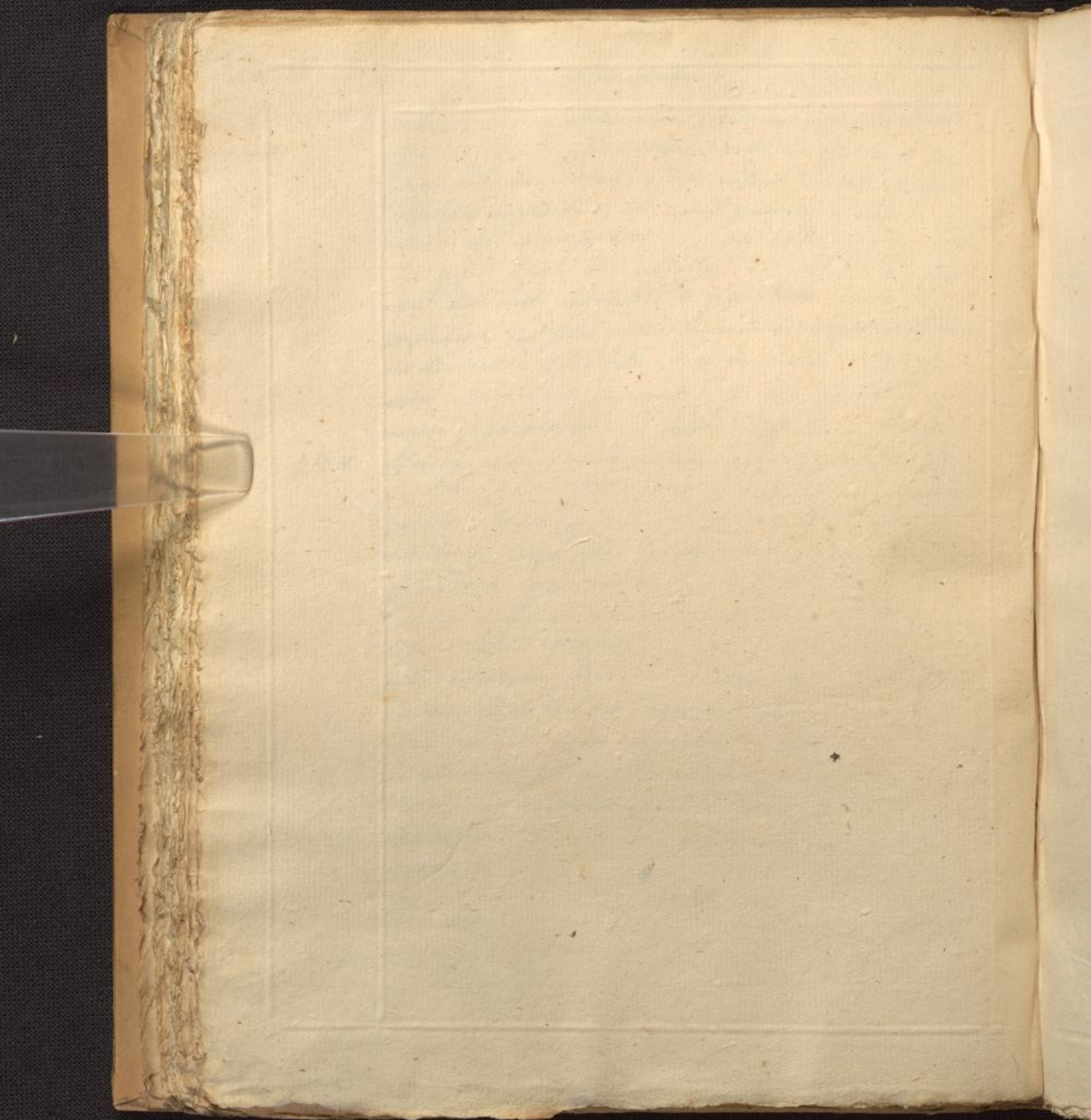
De libertate

inferni vel ex obedientia, vel ex alia virtute,
sibi imperat efficaciter contributio, tunc e
contributio hac videtur elici necessio, et absque novo
libertatis exercitio, et consequenter non augere me-
ritum actus imperantis. ex altera vero parte
hoc ipsum videtur esse difficile, eo quod alias seque-
retur, tali modo contributio non justificari; cum non ju-
stificaretur per solum actum imperantis, utpote attributio-
nis limites non excedentem, nec enim justificaretur per
actum contributiois imperantis, si hic illi nihil novi
meriti superadderet. quod valde difficile est dicere.

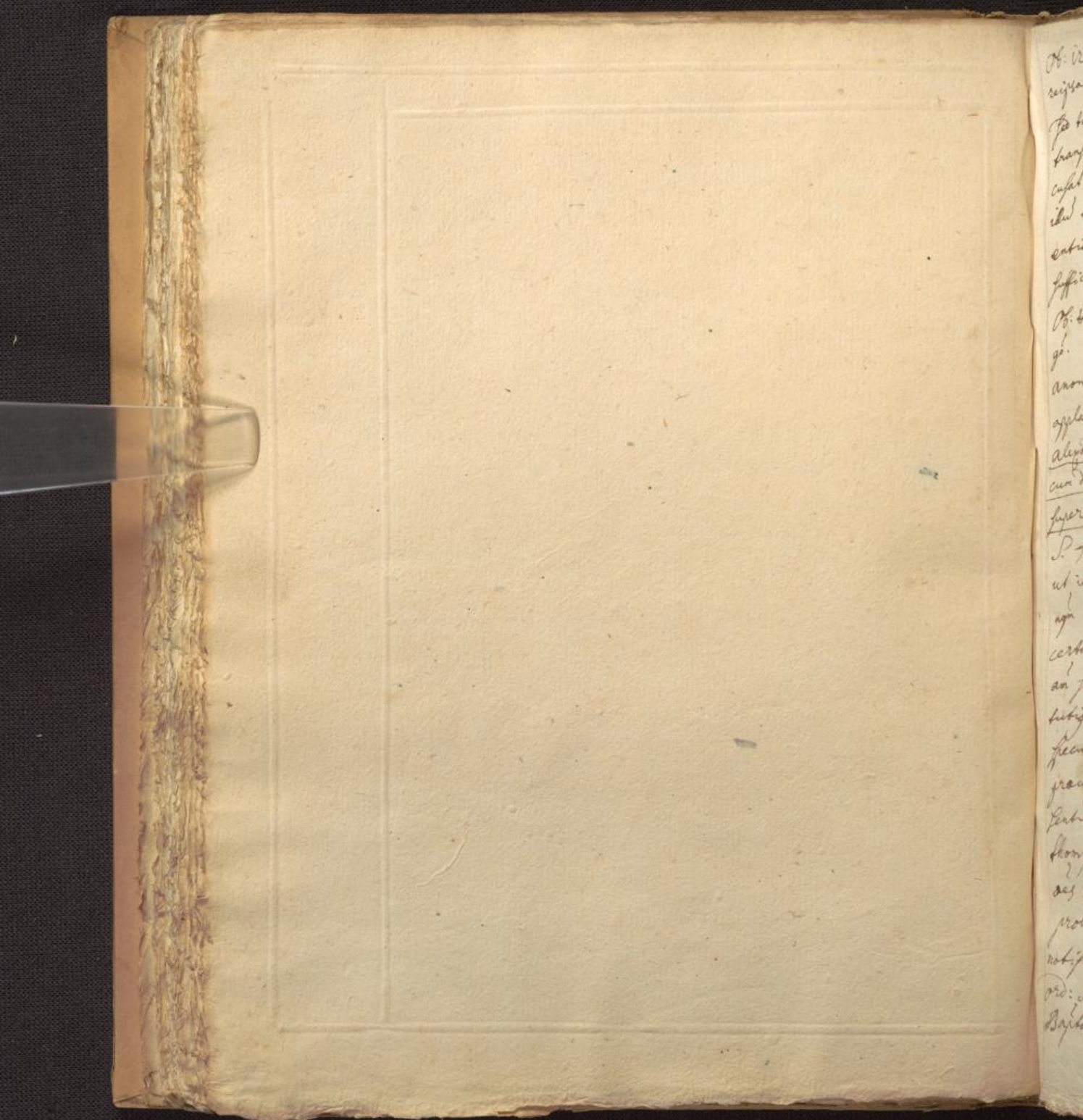
238. Hanc de causa quaritur, utrum actus imperans imedia-
te liber solum sit meritorius, vel an etiam actus im-
peratus interius, qui est mediate tantum liber, sit etiam
meritorius, atque ideo merito actus imperantis
superaddat novum meritum? quod si fiat, tunc ad
meritum sufficit mediata libertas, et non requi-
retur necessio immediata. Dico igitur quod ad
actum moraliter honestum non requiritur immediata li-
bertas, sed sufficit etiam mediata actus imperantis.
atque ideo sit actus imperatus interius esse honestus
et meritorius, et augere meritum actus imperantis.
Ita plures recentiores cum Oviedo tom. 2. parte 5. et 6.

239. Probatur. i. peccator morti propius et copia
Confessarij

virtute,
 bene e
 hys rove
 augere ne
 vero parte
 alias fuge
 in ju
 de abrite
 rest per
 nihil con
 e dicere.
 cans man
 en sub in
 pit en
 oratis
 hui ad
 e regni
 ur p. ad
 mendate li
 perati
 ce honeste
 in potest.
 e pade solb
 et copia

55

Ob: 12
reijer
Po h
bray
cup
ibul
entia
fuffi
Ob: 6
ge.
arom
apple
aliv
cur
fuer
P. 7
ut i
ng
cert
an
lutig
fear
pro
Ler
honn
aer
pro
not
pro:
Bayh

Ob: 12. ois ille foaliter peccat, qui transgreditur legem
reipsa existente, nisi illud excuset ignorantia invincibilis,
sed talis, qui sequitur probabile relicta probabiliori sapere
transgreditur legem reipsa existente, et ipsius excu-
satur ignorantia invincibilis. q. 1. 2. maj: nisi
illud excuset ignorantia invincibilis, hoc est similia resis-
tentia legis. N. hoc est invincibilis carentia cognitionis
sufficientis ad observandam legem, quae datur. 6. maj: 10.

Ob: id id. sententia hoc repugnat auctoritati S. Thomae.
q. 1. 2. maj: ut est bene ostendit liber auctoris
anonimi recentissime in lucem editus et totius gallicae
applausu receptus, cui titulus est: libera ad P. Bated
Alexandrum Dominicanum, in quibus doctrina Thomistarum
cum doctrina aliorum theologorum comparatur, praesertim
super probabilibus opinionibus et auxiliis divinae gratiae.

S. Thomae nequaquam est huic doctrina gratior, juxta
ut ibi fol: 59. habetur, quae proinde hanc de probabilitate
nam examinare instituit, ut pote quae primus postea
certa quadam occasione data in disputatione venit si
an fons sextus habet, ubi tradere videtur in dubio
tutius esse sequendum, sicut loquitur de dubio practico, non
speculativo. sed hoc clarum inde vel maxime quod
praecipui interpretes et sectatores S. Thomae notissimum
sententiam, inter quos in dicto libello exprimuntur est
Thomista Alvarez, Bannaz, Gloyez et alii, qui
res acriter et certantibus animis perdisserunt
probabilitatis hujus amplexi sunt. et his utique
notissimum fuerit S. Thomae: imo capitulum generale
ord: S. Dominici Commentarios Joannis Floerphonsi
Baptista acerrimi sententiae nostrae patroni non

solus approbavit, sed et ut ederent, foali pro,
cepto imperavit.

Disputatio . 5.

De libertate actuum humanorum.

Art. 1.

an et qualis libertas requiratur ad
actum moraliter honestum vel inhonestum?

§. 1.

Statuitur in a gelusio.

Sciendum ab initio libertatem Dividi in libertatem à co-
actione, et libertatem à necessitate seu indivisione. prior
est, quam habet beatus in celo, cum amant Deum, dicuntur
facultas operandi juxta appetitum elicitum sine vio-
lencia extrinsecus ibata. altera vero nil est
aliud, quam facultas operandi, qua positis omnibus ad
agendum requisitis, est voluntas in agere vel non
agere. ut superavit voluntati indivisione ad
agendum vel non agendum.

Subdividi solet in libertatem contradictionis, vi cuius
nunc est voluntas agere vel non agere, et in
libertatem contrarietatis, qua est facultas ad ponendum
actus contrarios, amoris scilicet, vel odii.

Tico. 1. ad actum honestum vel inhonestum moraliter
et meritum aut demeritorium non sufficit libertas à
coactione sed requiritur libertas indivisione. gelusio
est definita ab Innocentio 10. contra Jansenium, cuius

57
proprio gratia asperens damnata est, quae dicebat:
ad merendum vel demerendum in statu naturae lapsae in
regiis in hoc libertas indifferentia. Sed sufficit li-
bertas à coactione.

Quae autem facile probat, quod nisi hoc daretur, nil pro-
decent nobis praeccepta, exhortationes et correctiones
nil poena et premia, ad quae est extrinsecus ad
agendum bonum, si Deus non poenitens libere agere.

probat. 2. eventus praecipua haereticorum
sumpta. si esset ratio negandi hominum libertatem in
indifferentia, esset haec, quod Deus per suam visionem jam
ab aeterno providit, actiones nostras venturas. Sed haec
ratio non solvit libertatem. quod. min. pr. quod alias frustra
confulerentur medicos et advocatos, frustra in curijs de-
liberarentur de statu publico, et administratione urbium,
cum effectus eventuros, Deus aegre providerit ab aeter-
no, quae nostras actiones futuras. quod. pluribus, hoc
refutat, alibi in tract. de Deo et sua visione.

alia ratio negandi libertatem indifferentiam desumunt
insuper haereticis ex illo S. Pauli ad Rom. 2. n. quod
volo bonum, hoc ago, sed quod odi malum, illud facio. Sed

neque hoc aliquid probat; cum S. Paulus ibi loquatur ma-
nifeste de concupiscentia antecedente, et allici-
ente ad malum, cui ex fragilitate nostra sapere succum.
Sic. uti legenti tota epistola, aliosque textus
apostoli clarum fit: quod.

Confirmat. S. Paulus sapientissime nos exhortat ad
malum fugiendum, non obstantem quod fuerit, hoc est à
concupiscentia attractos in parte gratia, sapere pensare.

quod manifestè agnovit, hoc potè tamen agere bonum et
fugere malum enim in sensu proprio cum conscientia.

§. 2.

an libertas indifferentia debeat esse per-
fectissima, aut sufficiat plena et
perfecta ad bonum vel malum
agendum.

+ Libertas nostra agendi finde est perfectissima, sub-
inde vero tamen plena et perfecta, finde enim tamen
satis plena et imperfecta. perfectissima est,
quod scilicet penetret omnes circumstantias omnium comi-
tantes. perfecta est, quod ipsam scilicet representat
voluntati bonum vel malum obstat, id est quod sit vel
dispositio obtemperare cum lege aut recta ratione, non tamen pe-
netrat omnes circumstantias. Imperfecta est, quod levi-
ter solum representat bonum vel malum obtemperare.

+ Dico. 2. ad actum moraliter honestum vel inhonestum
non requiritur libertas perfectissima sed sufficit per-
fecta et plena. Ita teste B. Gornaz omnes theologi.
Probat. 1. libertas plena et perfecta sufficit,
ut actus aliquis elicitorum agenti libero impudenter ad-
solventur ad laudem et vituperium. quod sufficit ad actum
meritorium vel demeritorium. et quod non requiritur
libertas perfectissima. a. si: laus et vitu-
perium ac obligatio, quod omnino ex voto, sponte et
gratuitate impendantur agenti suo. sed in eis regu-
lariter solum datur libertas perfecta, raro vero
perfectissima. quod.

+ Probat. 2. si non sufficeret libertas perfecta,

fere nqm haec praevalerent atq; honestos et me-
ritorios, cum libertas perfectissima raro eis g'drigat.

Probatur. D. ad g'mittendum p'num mortale sufficit l'ra
libertas perfecta representans voluntati malia grave
p'ri. qd ad actum inhonestum sufficit perfecta libertas,
qd em ad actum honestum.

§. 3.

an em sufficiat semiplena libertas?

Dico. D. ad actum moraliter honestum vel inhonestum
catholice peccaminosum vel imputabile ad gloria
essentiale sine de & g'igno sine de g'igno " suffi-
cis semiplena libertas. Sed requiritur plena et
perfecta.

Probatur. i. de actu moraliter inhonesto et catho-
lice peccaminoso, cui nullo mo representat malia,
ille nullo mo peccat, sic qui occidit haec putans in-
vincibiliter se fere, nullo mo peccat, q' nullo mo ipsi
representat malia in hoc actu. qd cui leviter tm rep'ra-
sentat malia, is leviter tm peccat. atqui per semiplenam
libertatem representat leviter solum nobis malia, uti patet
ex definitione libertatis imperfectae et semiplenae. qd leviter
em per ea solum peccamus.

Conferuntur qui propiunt gemmas alterius in flumen, putans
invincibiliter ea esse vitrea & crucigeris abstinendum
leviter tm peccat, atq; ad repetendum & crucigerorum
tm e obligatus, ut in tract. de iustia consipine dicitur.
qd Visibiliter loquendo tanta e malia, quanta e
cognitio malia. qd si levis aparet malia, leve inde
p'num enasitur.

+ Probatur 2. De actu moraliter honesto. actus malus,
ut ante diximus cum semiplena libertate elicitus, nec est
peccatum mortale, nec dignus aeterna damnatione: quod enim actus
moraliter honestus cum semiplena libertate elicitus non erit
meritorius de digno gratia et gloria essentialis. *gratia*
pro: quod non minus requiritur ad meritum de digno, quam ad
lethale peccatum. quod cum ad lethale peccatum requiratur libertas
plena, et non sufficiat semiplena, pariter hoc non sufficit ad
actum bonum de digno meritorium gratia et gloria essen-
tialis.

+ Probatur 3. De merito de digno. Tridentinum videtur epigra-
matis libertatem ad gratiam, quam ad aversum a Deo. nam
Sess. 6. cap. 5. dicit: ut qui per peccata a Deo averfi erant
eidem, gratia liberè aspiciendo disponantur: atqui hoc non
se averfi a Deo per libertatem imperfectam, et semiplenam,
ut ante dictum est: quod neque se convertit ad Deum per eandem
semiplenam libertatem. Sed si ad meritum dignum sufficeret
libertas semiplena, tunc cum hac libertate se converteret ad
Deum, si tunc eliceret gratiam, qua est meritum dignum
justificationis. quod.

+ Constat in rebus, in quibus non habent certum fundamentum
pro aliqua parte, standum est meliori et veriori sensu
tridentini et concilio diligentia theologorum. quod dicendum
est quod sicut non averfi a Deo per libertatem semiplenam,
ita per eandem absolute et simpliciter loquendo non
convertatur ad Deum.

addunt, quosita.

Quares. 1. utrum aliquis in somno peccare possit?
 R. lethale peccatum nempe posse committi à dormiente,
 ratio est, quod plena libertas, qua ad illud necessio requiritur,
 in dormientibus non datur, saltem si miracula non valimus
 supponere. Interim tamen non desunt theologi aliqui,
 qui somno, quamvis rarissime putant contingere posse,
 ut se venialiter peccet in somno. ratio est, quod putant,
 semiplenam libertatem somno haberi in somno valde tenui,
 ab hominibus semisomnatis, tale somnum habuit Salomon, dum
 in eo promeritus est sapientiam et divitias pro cunctis
 regibus terra. quamvis somnus iste prodigijs potius et
 miraculosus fuerit, ac potius extasis dicens, quam somnus.
 Idem dicendum est de somno B. Virginis, quam plurimi
 docent non sine gravibus causis, eam quae in somno ne-
 ritas esse.

Quares. 2. quod aliquis mereri possit vel demereri possit
 per semiplenam libertatem? R. per actum honestum,
 cum semiplena libertate elicito nos promereri posse
 premia quaedam in hac vita à Deo nobis danda, uti
 enim quaedam supernaalia auxiliis gratiae, et gloriae acci-
 dentibus in caelo. per actum vero moraliter inho-
 nestum promereri nos posse penas temporales, uti
 enim subtractivae auxiliatorum gratiae in hac vita, et penas
 temporales in alia.

Quares. 3. quod dicendum de illis, qui habitum habent et
 consuetudinem bene operandi, et utrum hac solat li-
 bertatem plenam? R. habitum et consuetudinem

illa bene operandi nequaquam tollere plenitudinem li-
bertatis, quamvis difficultas agendi minuat, atque ideo de-
servire ad eliciendos atque plene et perfecte liberos,
et Deo tales homines promereri primum continentale.
Quod si tamen aliquis ea in consuetudine bona constitutus,
atque suos non eliciat cum libertate plena, tunc
sibi imputet jacturam pramij spiritualis.

+ Quares. 4. q. sententiendum de juramentis elicitis cum
semiplena libertate orta ex consuetudine? R. talia
non esse lethalia ob defectum plena libertatis, ut docent
apud Oviedo Suarez. Sanchez. et gravissimi alij theologi.

Articulus 2us.

Utrum ad actum moraliter honestum et
meritorium requiratur libertas immediata,
vel sufficiat mediata

S. 1.

Statum nostra gelosia.

+ Quasitio hoc unice procedit de actu voluntatis interno, impe-
rato, viz. pro aliquis ex metu inferni vel ex obedientia,
vel ex alia virtute, sibi imperat efficaciter continentale: tunc
est continentia hac videtur elici nescio, et absque novo libertatis
operante, et offerri non augere meritum atque imperantis. ex altera
vero parte videtur hoc ipsum esse difficile, eo quod aliam sequeretur, talis
modo continentia non justificari; cum non justificaretur per solum
actum imperantis. ut posse attritionis limites non excedentes nec
esse justificaretur per actum imperantis continentialis, si hic illi nil novi
meriti sperandorum: quod valde difficile est dicere. hanc de causa
quiritur, utrum atque imperans immediate liber solus sit merito-
rius, vel an etiam atque imperans interius, qui est mediate tamen
liber, sit etiam meritorius, atque ideo merito atque imperantis
superaddat novum meritum. quod si fiat, tunc ad meritum

sufficiet mediata libertas, et n̄ requiritur nēssiō imediata
ad hoc decidendum

Dis. 4. ad actū moraliter honestū n̄ requiritur nēssiō imē-
diata libertas, sed sufficiet em̄ mediata atq; imperati, atq; +
ideo p̄t atq; imperati interq; ee honestū et meritorū, et
augere meritū atq; imperantis. Ita plures recentiores
cum Oviedo tom. 2. parte 5. et 6.

Probat. 1. p̄t peccator morti propinq; et copia confes-
sarij dehibitu, obligatu tñ ex praecepto clicere q̄riti, +
tūc ex desiderio sua salutis p̄t ex affectu obedientia
imperare p̄t efficaciter q̄ritiad, atq; tunc q̄ritia hoc
imperata eet utiq; moraliter honesta, et haberet raod
meriti distincta a merito atq; obedientia imediate liberi.
q̄. min: patet, in eo e casu q̄ritia eet ultima dispo-
sitiō de q̄ritus meritoria justificationis q̄ n̄ gvenit actu
obedientia. q̄o haberet raod meriti distincta a merito
atq; obedientia, et hoc ipso em̄ eet atq; moraliter honesta.

Probat. 2. meritū ultra dignitatē et libertatē persona in,
dicit em̄ foale honeste, atq; atq; imperati ultra digni-
tatē persona et libertatē requisita ad actū imperandi in,
dicit nova honeste foale supra honeste atq; imperantis,
q̄. min: p̄t: atq; imperans p̄t ee atq; obedientia, ut dicitur
a, et offer habere honeste foale obedientia, atq; vero
imperati p̄t ee atq; caritatis in Deū et q̄ritioris et
offer habere nova honeste foale, p̄t caritatis et con-
tritionis: q̄o atq; imperati includit nova honeste
foale supra honeste atq; imperantis.

Probat. 3. talis atq; imperati ita ponit a volunde
per mediatā libertatē, ut p̄t pro libitu voluntatis
poni vel omitti, et insuper e supernaalis et digni,
ficiat a graa sacerdotice. Sed hoc sufficiet ad

liberos
constitit
tunc
cū
p̄t
docent
thly.

actus meritorius - q̄.

Probatz. 4. Voluntas eliciens s̄m̄l actus obedientia
imperantis et contributionis imperata magis meretur
ceteris paribz, quā actus pacificē obedientia effi-
cacie eliciens. q̄ actus ḡtuitiois imperata auget
meritū supra meritū obedientia imperantis.

§.

Solvuntur Objectiones

Ob. 1. actus externus n̄ superat actus interno no,
vel malia vel bonita. q̄ negs actus imperatus in,
terng aliqua superat actus interno imperantis.

R. G. H. N. ḡp̄a. & disparitas ē, q̄ actus externus per se
et rase sui n̄ ē formaliter honestus, sed ob hoc in et
malialiter, ut postea videbimus, et ḡtuit actus interno
superat nova honeste vel inhoneste formale; et
ideo nihil n̄ ē, q̄ n̄ pot̄ augere bonita vel malia
actus interni imperantis. aduerso contra actus
internus long imperatus formaliter honestus ē, et
ideo superat actus interno efficaciter imperantis
nova honeste formale; utiqz ē alia honeste formale
habet contributio quā obedientia; cum q̄ voluntas au-
pletiz ab initio honeste obedientia, et dēnde
sibi efficaciter imperat actus contributionis et
hujus honeste formale, tunc acquirit et am-
pletiz duas honestas formales.

Ob. 2. ideo autq; externq; n̄ ē meritōriq; reus
demeritoriq; q; tm̄ ē mediātē liber. Sed em̄
autq; efficaciter imperatq; internq; tm̄ ē mediātē
liber - q̄o.

Q. N. n̄. Sed ideo n̄ ē
meritoriq; q; n̄ ē formaliter Sed tm̄ materialiter
honestq; formalis ē honestas, seu tendentiā illa
honestis in objectū de se materialiter honestū,
qua Voluntas illud amplectitq; q; honestū ē,
datq; tm̄ in actu interno Voluntatis, n̄ vero in
externo: hinc notandū ē illud sacra scriptura
ois deus filius regis ab intq;: id ē ois agendi ho-
nests et meritū ē ab aā seu Volunte, et
et n̄ ab opere externo.

Ob. 3. Contentio tm̄ ē justificativa ex libera
Dei ordinaāe q̄o actu obedientia n̄ superaddit
novā honestē. Q. D. A. hbt tm̄ de se majore
congruentiā ad justificandū, quā obedientiā.

Q. et n̄ hbt. N. C.

Articulus. 3.

an autq; externq; superaddat novā
bonitē vel malitiā actu
interno.

§. 1.

Naturalit̄ et pbly nostra Conclusio.

Dico. 5. actus externus per se et ratione sui nihil super,
addit bonitatis aut malitiae actui interno.

Dico. 6. per se et ratione sui: per accidens est et
ratione majoris durioris actus interni vel ob majorem
aliquam intensiorem partem actus externi ad bonum
vel malum: sic qui vult dare elemosinam,
spondet, et dat, plus meretur, quam ille, qui vult
dare, et non dat. ratio est, quod datio externa
elemosinae arguit actum internum efficacioris
vel intensioris, aut enim dicitur continuatur, et
propter rationem hujus auget bonitatem.

Probat. gelusio: actus externus per se et ratione sui
pro se nihil habet laudabilitatis moralis aut vi-
tuperii, nisi tamen moraliter et oblique. quod ob hoc
potest laudabilitatem aut vituperium accipere ab actu
interno. quod non potest aliquid refundere in actum inter-
num. Ad. pr. si quis invito malum patret, aut
ex consilio invincibiliter erronea rem mala
faciat, non peccat: ita si quis aliquid proprium usur-
pet, judicans esse alienum, ego peccat, nisi est
alienum, et tamen nihil alieni usurpat. quod actus ex-
ternus per se et ratione sui nihil habet laudabi-
litas et vituperii, sed hoc debet acci-
pere ab interno, et propter rationem sui et per

62
sui nil laudabilitatis aut vituperij potest referre,
dare in actu interno.

S. 2. dicitur.

Solvantur obiecta.

Ob. 1. actus externi puniuntur et premiuntur,
quod superaddunt interno bona bonitate vel malitia.

Q. D. A. puniuntur et premiuntur, quod est expressum
sive actuus internum efficaciter imperantur,
de quibus iudex non potest aliter nec potest iudicare.

C. puniuntur et premiuntur ratione sui proprii, vel
quod specialiter mali sunt aut boni. N. C. patet
hoc in eo, qui ex invincibili ignorantia hoc occidit
scilicet, putans se fera. hic est non puniuntur,
licet actus externus sit materialiter et oblique inhonestus,
quod sibi fit sine actu interno inhonesto.

Ob. 2. Dicitur quod dicitur laurea martyrii, nisi
pervenientibus ad opus externum, imo expectavit
externa Christi passiva, ut intuitu illius
conferret nobis gratiam, quod opera bona exter-
na quia talia augent meritum. Q. N. gratia
ratio est, quod dicitur quod dicitur laurea martyrii,
quasi in actione externa esset meritum, sed quod
voluit laurea martyrii abigere huius operi
externo, quamvis in eo non sit meritum; ut patet

in pueris innocentibus, qui, martyres fuerunt ex eo,
quod sint occisi in adiut. Christi, ingredientem ab illo
ipsorum merito, aut actu interno. unde dicitur laure
martyrii ex opere operato, non ex opere operantis. sic est
Deus morti Christi obligavit laureolam redemptoris
et quod in ea externa paret meritum. imo ipsam
mortis, prout sufficit primum instans defectus vita
et est instans merendi in hac lege Dei.

+ Ob. 3. actio externa augeat satisfactoriae. quod est
meritum. A. pr. qui habet solam voluntatem se flagel
landi, non tamen meretur, quam ille, qui habet simul vo
luntatem et opere suo se flagellat. quod. R. D. A.
augeat satisfactoriae praecipue ratione sui. N.
ratione actus interni, qui longe perfectior et
efficacior est, dum sequitur ipsa flagellatio vel satis
factio. C. A. N. ad probandum. C. A. N. special
tamen notandum est, satisfactoriae, qua hic pro
satisfactoriae satisfactoriae sumitur, comprehendere em
tolerantiam poenae, qua maior est in opere in
terno et externo simul, quam solam in actu
interno, quod externa illa tolerantia inten
dit actum internum.

+ Ob. 4. actus externi sunt digni premio; nam
alias frustra sperarent homines opera externa. quod
R. D. A. sunt digni premio indignitate ab actu
interno. C. A. N. dignitate et finali. N. A. W.
de ratione addita dico, ideo sperari opera ex
terna, quod non possunt efficaciter sperari interna.

nisi respondeant externa.

Ob. 5. si actio externa non augeat meritum, tunc ille qui vult infinitam eleemosynam dare, meretur in finitum. hoc est absurdum. go. R. J. D. M.

si id faciat faciat quod actus parit internos numero infinitos, aut unum infinitum inter se et respectu.

Q. si id faciat quod actus in finitum. tunc N. M. hinc notandum est, ratio meriti non solum desumitur

ex obto, sed in quo tendit actus meritorius, sed partia, licet enim dependere ab alijs, nimirum ab ar-

bitute actus interni, ejus intensioe et nobis, licet motivi. hac de causa licet actus qui actus

ille, licet tendat in obto infinitum, sed infinitam eleemosynam, tamen est actus finitus quoad intensioe,

et arduum, ideoque est in finitum meritorius. Hinc enim actus charitatis, quo Deo volumus infinita bona, est in finitum.

Ob. 6. actus malus externus est explicandus in offensioe juxta definitioe Culia go habet seale malia.

R. B. A. N. q. d. Ratio primaria, cur debeat explicari actus externus in offensioe est, quod si

precepit Deus, inhiunt sacramta paria sentia, quod obtemperat ex traditioe. Tunc enim

illi non debent ideo explicari, quod sunt formaliter mali, sed quod sunt expressivi actuum internorum,

quod damnificant proximum, et quod sunt prohibiti.

+ Ob. 7. S. aug. lib. 13. de Trinit. cap. 5. ait; mala
voluntate vel sola quisq; miser efficit; sed miser
or potesse, qua mala voluntis desiderium implet;
sed hoc est falsum, si actus externus nil adderet
malitiam. qd. R. B. m. D. m. si nec se nec q; accidit
aliqua malitia adderet. C. m. si tñ. q; accidit aliqua ma-
litiā adderet, tunc N. m. (C)

+ Ob. 8. qd. lex aliqua n̄ unum s̄m actum, sed duos pro-
hibet, tunc per prohibitionem duorum actuum prohibitorum
non major spergit difformitas cum lege, quā
si prohibitionem unig s̄m: atqui lex aeterna Dei n̄
prohibet s̄m actus internos, sed et externos, scilicet
illos, qui ex interna sua mala mali sunt v. g.
homicidium. qd. si proter actum internum prohibendum
ponitur et externus pariter prohibetur, major
difformitas cum lege Dei habetur, quā si ponatur
s̄m actus internus - qd. actus externus auget difformitatem
cum lege, et ideo est malitia moralis.
R. transmissio ff. s̄m s̄m D. qd. actus ex-
ternus auget difformitatem et malitiam materialiter
C. formaliter. N. qd. (C)

articulus 4.

an libertas sit essentialis
actui interno libero, eius
adequate interna, et cum
eo realiter identificata?

Explicat. stat. quæstionis.

Stat. quæstionis in hoc consistit, utrum actus liber
 internus, specificatè proprius, seu qui liberè,
 sit essentialiter liber, ita ut hic numero
 actus nō potuisset esse nō liber: an vero
 idem, qui hic et nunc è liber, seu liberè
 proprius, esse potuisset respicere, seu proprius
 liberè; eo fermè mō, quo in philosophia
 quaritur, utrum mentis oratio recta sit
 essentialiter recta, ita ut habeat rectitudinē
 sibi identificatā et adæquatē intōm,
 scilicet, si prius sit verum, tunc libertas erit
 essentialis actui, eiqs intōmifica et adæ-
 quatē et cum eo identificata realiter,
 si vero posterius sit verum, tunc libertas
 erit accidentalis tm̄ actui libero specificè
 caluè proprio, eiqs extrōmifica, et rea-
 liter ab eo distincta.

S. 2.

Stat. nostra quæstionis.

Dico. 6. actus liber internus è intōmificè liber,
 et hōt libertatē sicut identificatā, sicut
 operatio mentis rectitudinē suā, et actus vitalis
 vitalitatē suā, et sup̄naturalis sup̄naturalitē hōt

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript.]

adent
Goma
parite
coq
pomer
Proba
fuit a
tribuit
iles al
eg fuis
ubung
pricip
Lea
pricip
atily
Compa
qua reg
atid
ffekt
erit
Proba
egref
eg itoy
libero
cipis
Compa

ad identificata, ita hurtado, Pallavicini, Maurin⁶⁵
Goumaz et plures alij q̄ta Vass. Molin. arriaga et
pariter plures alios Volentes libertas actus defumi q̄
eo q̄ iste procedat à Volunte potente tu et nunc n̄
ponere actus, quin actus exigat tale libertas.

Probat. i. principium liberum, hoc è libera Voluntas tri-
bit actibz à se productis feale, effectiva, quã n̄
tribuit principium respic̄, sed n̄ pot assignari in actibz
illis alia fealis effectio, nisi q̄ sit intrinsicè liberi, et
ex suis intrinsicis predicatis pendentes à Dño libertas ad
utrumq̄. q̄. m. p̄. principium Volitivum et vitale, sed
principium supernaale tribuit actibz suis feale et intrin-
seca effectiva volitivis vitalit̄ et supernaalit̄. q̄ em
principium liberum tribuit feale effectiva intrinsicè suis
actibz sibi proprijs, nimirum libertas.

Conferat. n̄ mirè requirit principium liberum ad actus liberum,
quã requirit principium Volitivum ad volitiva, vitale ad
actus vitale, supernaale ad actus supernaale. q̄ si haec
effectiva intrinsicè correspondentes suis actibz, em libertas
erit effectiva intrinsicè correspondens ipsi actibz.

Probat. a. actus creatus vitalis ex sua natura intrinsicè è
egressio à principio activo ut activo. q̄ actus creatus liber
ex intrinsicè sua natura erit egressio à principio libero ut
libero. sed actus, qui ex sua natura intrinsicè è egressio à prin-
cipio libero ut libero, è intrinsicè liber. q̄.

Conferat. n̄ actus liber è Volitio sui fidei virtualit̄.

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript.]

12
go 2
Bouffon
requit
Lod de
posen
i jolo
te ex
q poa
H e
Dre
el em
en lib
f hoc
libera
fale
iti in
vel in
achy
capas
intin
Le vity
intin
Dre
item
Aqua

66
quod est effectus sui, ac jinde intrinseca liber.
Consequenter. 2. forma denotans in actu rdo actu liberum,
requirit esse ipsa potentia voluntatis ad illud eliciendum,
sed debet esse aliquid se habens ex parte ipsius actus distinctum a
potentia. sic est denotans actualis albi non potest desumi
a potentia dealbari, sed debet desumi ab aliquo se habens
se ex parte actus, sicut ab albedine actuali: atqui ex eo,
quod forma denotans actu liberum non sit ipsa potentia,
debet esse aliquid intrinsecum actui. quod

Secundum Probatur. 3. honestas aut inhonestas est intrinseca
et essentialis actui, et ~~cum~~ ^{cum} eo realiter identificata: quod
est libertas. gratia patet: honestas est seu moralitas formalis
et hoc habet partialiter, quod operans velit illud liberum, et offer
libertas actus partialiter constituit honestatem formalem seu moralita
tatem actus: quod si honestas est intrinseca actui, est libertas erit
illi intrinseca et essentialis. Nam primum probatur. honestas
vel inhonestas est ipsa laudabilitas vel vituperabilitas
actus. sed hoc debet esse adequate intrinseca actui. quod est hon
estas vel inhonestas. m. pr. actus honestus est ex se et ex
intrinseca sua entitate laudabilis, et actus inhonestus est ex
se vituperabilis. quod laudabilitas vel vituperabilitas debet esse
intrinseca actui.

Consequenter. rectitudo operantis mentalis et ejus laudabilitas
item rectitudo soni juxta regulas musicas producti est
adequate intrinseca operanti et soni, et cum eo

[Faint, illegible handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript.]

[Faint, illegible handwritten text on the right edge of the page, possibly bleed-through or a marginal note.]

identificata. qd in rectitudo moralis, seu laudabilitas
actus honesti debet esse adaequata intrinseca actui honesto.
atque hoc involvit essentialiter libertatem: qd actus n̄ est
moraliter laudabilis, nisi actus liber: qd si laudabilitas
identificatur cum actu adaequato, est libertas cum ipso
identificata.

Conferentia. Si actui est extrinseca laudabilitas, tunc
hoc n̄ est intrinseca moraliter laudabilis, vel vitiosa,
bilis, si ipse actus bonus vel malus in se, sed in se ipso aliquid
extrinsecum, qd habere vel n̄ habere posse n̄ est in potestate
hominis, nimirum propter spiritus actus primi, indifferentis, v.g.
propter ignem inoffensivum, et propter voluntatem in actu primo
liberam: sed hoc n̄ potest dici. qd: m. est certa, qd adversarij li-
bertas in actu deo seu exercitium libertatis, hoc est actus libe-
ri, qd spiritus partialiter in voluntate hominis potente se de-
terminare ad utrumlibet. Sed in igne scilicet praevia, pro-
ponente motum tam allicientia, quam absterrentia: sed
decreto dei antecedentis scilicet indifferente, et denique in
carentia inq̄ efficacis actui libero coeppendentis, scilicet.
si hoc tolleretur libertas: qd hoc ipso hoc n̄ est laudabilis
si ipse actus bonus, sed propter hoc actui extrinseca, consti-
tuta autem primi proxi ad actum liberum, in quo ipse
libertas in actu deo spiritus. Sed an hoc esse lau-
dabilis intrinsece si ipse actus. qd.

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely Latin or German, covering the majority of the page. A metal clip is visible on the left edge.]

Proba
victoria
victoria
cum ad
huc
hoc vi
alis,
ficut
Conf
hoc ob
dentia
falis
Proba
cy par
ve ad
in ob
confic
liber
ulo h
indiff
g n m
ferri
can f
fery
nalia
indiff
hoy h

Probatz. 4. de exercitio libertatis essentialit e quodam
 victoria pyans motiva absterrentia et amplectens ali
 cientia. Sed hoc victoria nescio adquate identificat
 cum actu. et e ipsi essentialis intrinseca. qd de exercitio
 huius libertatis adquate identificat cum actu. n. pr.
 hoc victoria essentialit nil e aliud, quod electio unius pro
 alio, n obstantibus motivis contrariis. Sed electio hoc identi
 ficat adquate cum actu. qd em victoria.

Confermz. Victoria hoc et electio e tendentia actus in
 hoc obm eligibile, et volitio huius pro alio. Sed ten
 dentia actus in obm et volitio obm, e adquate sen
 tialis et intrinseca actui. qd em victoria.

Probatz. 5. actus liber honestus proponit ad pductioem sui
 ex parte actus primi pimi ggnioe indiffonit pponente moti
 va absterrentia et allicientia, et in ea ggnioe fertz tgm
 in obm pmi. qd honestas et libertas in actu rdo n p
 consistere partialit in gna ggnioe indiffonite. A. pr. actus
 liber, ut sit honestus, debet fieri in aet circumstias et dicere:
 volo hoc, qd ex nullo capite inhonestus e. atqui hoc dicere
 n p, nisi tendat in illa motiva qd cognioe pavia
 indiffonit representata: qd si actus dicit, se velle obm,
 qd n inhonestat ab ulla annexa malia, debet in hanc
 fieri: qd, essentialit proponit ggnioe indiffonit, et in
 eam fertz tgm in obm. atqui si actus liber et honestus
 fertz in ggnioe indiffonit et motiva representantia
 malia aut bonita rei eligibilis, tunc ggnioe hoc
 indiffonit n p tgm p qd psumere gna libertas et
 honestas actus. qd.

St: j: g
actu
can p
tate: g
hui/pe
St: M: s
longe
g h
liter
napri
storia
stians
lund
Stal:
Volun
clich
acty,
D, hie
gder
victor
Obm
senden
em y
acty g
libertas

Solventes obnes.

Ob: i. per hoc jam sufficienter eligitur actus et liber in actu rōi, quod ipse procedat à Volūntate indifferente, et potente eum ponere vel non ponere, quin actus erigat tale liber, tate: quod libertas est extrinseca ipsi, et essentialis, quod si quis potuisset actus; qui nunc est liber, esse necessarius.

Ad: N. H. rōnes breviter sunt i. quod actus liber est essentialiter honestus et laudabilis vel inhonestus. quod cum libertas constituat honestum et laudabilem, cum actus erit essentialiter liber liber, ita ut idem numero actus non potuisset esse necessarius. 2. actus liber ex essentia sua hoc habet, quod fit voluntaria motu absterrentium, et actualis electio delectans voluntatem cum Victoria principiorum, qua voluntas constituebant indifferentem, et abiciebant ad oppositum: hoc autem electio victoria requirit ulla modo denotare voluntatem, nisi voluntatem indifferentem, quae detinetur: quod hoc electio non potest procedere à Volūntate necessaria: et igitur hic actus, qui nunc est liber, non potuisset esse necessarius.

Ad: hic actus liber est Volūntas huius rei eligibilis praeter hoc motiva abicientia, et finalis est exemptus et victoria motu absterrentium. quod essentialiter attingit obiectum liberum eligibile, et ipsa motiva: hoc autem sententia est utique essentialis et intrinseca actui, uti enim ipsa Volūntas rei ob hoc motiva; sicut sententia actus constituitur in Deum est essentialis actui constituitur, quod enim libertas ei est essentialis.

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript.]

4. acty
cognia
part
cove
vital
cent
uale
fiel
Len v
dicab
Ob:
fune
fentia
P
cogni
vint
foml
fand
f
refec
city d
fiedor
Eder
set ce

4. actus liber, fertur enim modo pro tendendi in 70
cognitae indiffere[n]te proponente motiva in utraque
parte. qd. e[st] impossibile, ut idem actus potuisset pro-
cedere a Volunte n[on] indiffere[n]te. 5. principium
vitale tribuit actui vitali pro[ter]m vitalitatis
essentialis et intemp[er]a, et principium
naturale tribuit actui naturali supra[n]tali essen-
tiale et intemp[er]a. qd. em[en] principium liberum
scilicet voluntas libera tribuit actui libero pro-
dicatum libertatis essentialis et intemp[er]a.

Ob: 2. si libertas actus interni est essentialis,
tunc ille deberet habere respectum essentialem ad po-
tentiam liberam quia talis seu ad totum actum primum
principium indiffere[n]te, puta ad potentiam volitivam,
cognitae indiffere[n]te, proponente motiva, decretum di-
vini pariter indiffere[n]s, et carentiam impedimen-
torum, ita ut idem numero actus n[on] potuisset non de-
pendent ab alio actu primo principio n[on] indiffere[n]te.

si pro actus liber, qui talis n[on] dicitur talis essentialis
respectu: qd. n[on] e[st] certa q[ui] si actus, qui nunc ali-
cui dependet ab actu primo principio indiffere[n]te, potest
procedere ab alio n[on] indiffere[n]te, hoc ipso actus, qui nunc e[st]
liber, potest aliter n[on] liber, et q[ui]libet libertas eadem n[on]
est essentialis. min[us] p[ro] essentialis ejusmodi

[Faint, illegible handwritten text in a cursive script, likely Latin or German, covering the majority of the page.]

reflexu
N. O.
pauca
pauca
alicia
filiu
nirun
reflexu
et fin
pauca
frano
ut e
Ob. 3
prim
festa
pl il
se ca
vel g
tend
doy
zia
aliqu
pauca
conpro

repperit aperit sine fundamento. q̄. Q. C. III. 21
N. D. ad p̄: N. A. fundamenta jam sunt allata in
praecedente objectione, et p̄baibz nostra sentia, ubi
diximus, q̄ actus liber sit electio victoriosa motivorum
allicientium ad appetitum: q̄ ea praerequirunt et cen-
tialit respicit, uti em̄ visa potentia inoffense,
nirum Voluntas, sicut visio muri centialit
respicit murum, et hanc detenta potentia visiva,
et sicut amor Dei centialit respicit Deum et hanc
potentia Volitiva rationale et q̄m inoffense,
si amor sit liber, nescia vero, si amor sit nescia,
ut e amor beatitudinis in patria.

Ob. 3. sit Voluntas ab initio ee nescia, ut noty primo
primi in peccantibus, qua deinde cum majori aduer-
sentia rationis q̄rinnata fiat libera: q̄ libertas n̄
sit illi ee adaequate intrinsicca. Q. N. A. n̄ ee sit
ee eadem Voluntas procedens ab initio a cognitione nulla,
vel q̄fusa, et deinde a clara; cum Voluntas sit actus nescia
tendens in obm̄ p̄p̄m propositum modo sibi p̄stationato,
ideoq̄ jam aliquo cognitum ut honestum; et p̄st variatibz
visa, nescia em̄ variatibz Voluntas: unde nec hic actus sit
aliquis actus, ad quem ho se primo detinere libere, deper-
denter ab aliqua q̄rinnate inoffense, deo decernere, illud
confervere postea independent a tali q̄rinnate inoffense q̄m

obtinere nescit, qd si n̄ est idē acty p̄p̄ tendens in ggnōd in „?l
ffronte, et dēinde n̄ ita tendens.

Ob. 4. Veritas et falsitas s̄t dēnoīaces partim intōmp̄ca, partim
extōmp̄ca: q̄ō em̄ libertas. R: i. retorquendo argūtm.
q̄ō em̄ honestas acty, itē vitalitas et fignōalitas s̄t dēnoīaces
partim intōmp̄ca partim extōmp̄ca, q̄ tñ falsū ē.
constat ē aliunde, q̄ acty p̄p̄ s̄t honesty, licet obtm̄ n̄ s̄t
honestū, modo proponat, ut honestū invincibilit, adq̄q̄
honestas n̄ involvit pro parte obtm̄ honestū. cōtra verō
ut acty s̄t verū, n̄ sufficit, obtm̄ p̄p̄ ut verū, sed dōt s̄t
ā parte rei verū, atq̄ ita se hōns, ut acty enuntiat.

A. 2. C. A. N. ḡp̄ā. dīsp̄ritas ē, q̄ acty verū et falsū
falsū ḡt̄ngent̄ n̄ ē talis, respectū cēntialē ad obtm̄ ita
se hōns, prout acty enuntiat: sed dōt obtm̄ ita se habere
ā parte rei, ut acty enuntiat, et ideo mirū n̄ ē, q̄ obtm̄ s̄t
pars acty ḡt̄ngent̄ verū aut falsū. cōtra verō acty liber
ē liber q̄ cēntialē respectū ad principū liberū, et ad alia
actū p̄p̄i liberi ḡp̄ibutiva. hinc em̄ plurimi ḡadunt de
actū cēntialit̄ veris, q̄ his s̄t adq̄uati intōmp̄ca. Veritas,
q̄ s̄t hōns respectū cēntialē ad obtm̄, ita nescit se hōns, ut acty
cēntialit̄ verū enuntiat.

Articulus 5.
an det̄ pura omīp̄io libera?

S. i.

Statūq̄ nostra fētia.

Statū quōp̄is in eo versat̄, an p̄p̄ voluntas se liberē
exercere in sēcō rōe, q̄a n̄t̄ quia v̄lū libērt̄ actū

reptum
dabitur
Dico. 7.
quod
dicit
hoc ob
venire
mult
Thoma
Bartol
Hic
in
cum
requit
reale
fina
p ager
reficia
Brot
a opp
agnice
quod
frat
Volunta
victina
res/pens
re fize
Brot
et vitiu

positivum procedit, solummodo omittendo actum. qd si fieri potest, 73
dabitur pura omisio libera. quod quaestio ut decidam.
Dico. 7. pura omisio libera simpliciter implicat, atq; ideo,
quocumq; Voluntas vult omittere actum aliquem v. g. amorem, sic
debet pducere actum aliquem positivum, quo dicit v. g. nolo amare
hoc obdm. Ita tenent Card: de Lugo, Balavicing, Giba,
denaira, Coparza, de Lueros, Maurg, Terrera, et alij
multi qbra Suarez: et alios parit multos. auctoritas S.
Thomae hac in re dubia e.

Probat. 1. exercitium liberum potentia se libere exercentis,
dicit se nisi respiciere motum aliquem et finem aliquem, sed e
impossibile, ut pura omisio respiciat finem et motum aliquem,
cum qd se et ex sententia sua nil sit. qd. M. pr. agens rationale
requirit se libere daturare et exercere, nisi ducatur rase: atqui
rase duci, nil e aliud, quam aliquo fine duci, et respiciere mo-
tiva allicientia et adterrentia, illiq; resistere vel adherere.
qd agens rase requirit se libere exercere et daturare, nisi
respiciat motum aliquem et finem aliquem.

Probat. 2. libertas in suo conceptu essentiali dicit inclinacem
ad opposita, quibz requirit se satisfacere, qd situm e se
ignise allicientia et retrahenda. adeoq; qd ppositas motivum,
quomd unum allicit mediante simplici qllacientia, alterum re-
trahit mediante simplici difflicientia. qd resignat, ut
Voluntas se libere exerceat, quin se accomodet alicui
inclinacem, et alteri n resistat. atqui resistere dicit in
resistente conatum aliquem actus in oppositum; alit e in
re superabili inexplicabilis e victoria qd.

Probat. 3. resignat sebum, cuius e n qd remotus qria
et vitium in habitu malo relicto, ut ex bonis patet et

opere
rei vith
renam
ut pote
2. v
fiail
pauca
malor

Obi i
aly c
las c
Al d
liber
daly c
omij
trad
vel a
prop
de ho
omij
Obi
pop
quin
foni
huc
pomb

experientia. atqui de pura omiffione nequit haberi remoufus
nec vitium p̄t inde enafsi: gō. m. jr: remoufus nafity ex p̄tē
rememorativa ab ipfo ^{p̄tē} naturaliter relicta. atqui pura omiffio
ut pote nil, relinquere n̄ p̄t p̄tē fui rememorativa. gō.
2. vitium ē habitus malus inclinans in effectus malos,
fratiles his, à quibus ē p̄ductus. p̄t pura omiffio nequit
p̄ducere habitus, nec ille habitus p̄t inclinare in effectus
malos, cum n̄ det p̄tē p̄tē ad efficiendum nil. gō.

§. 2.

Solventur obres.

Ob. i. apud theologos datur libertas p̄tē, qua ē ad
actus contrarios, v. g. ad amorem vel odium, et p̄tē am datur libera
tas contradictionis, qua ē ad actus contradictorie oppositos,
p̄tē ad actus et omiffionem actus: gō datur pura omiffio
libera. A. D. r̄dum membrum antecedentis. et p̄tē
datur libertas ad omiffionem actus n̄ p̄tē. C. A. ad p̄tē
omiffionem. N. H. et p̄tē. unde libertas nostra con
tradictionis in hoc p̄tē, q̄ voluntas p̄tē ponere actus
vel omiffionem ejus n̄ p̄tē, hoc ē p̄tē in actu
p̄tē, quo dicit p̄tē. nolo producere actus amoris
de hoc obre n̄ am p̄tē ex hoc, q̄ dicitur dari pura
omiffio actus;

Ob. 2. p̄tē Deus suspendere p̄tē ad actus
p̄tē, et p̄tē p̄tē p̄tē amorem,
quoniam t̄ p̄tē voluntas est respicitur ad ^{amorem} amorem
bonitas ē finita n̄ respicitur. gō p̄tē voluntas
tunc p̄tē omiffionem amorem, n̄ ē respicitur deberet
ponere amorem, actus vero adij n̄ p̄tē ponere.

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely Latin or German, covering the majority of the page. The text is written in dark ink on aged, yellowish paper.]

[Marginal notes in cursive script, including the following legible fragments:]
R. M.
dum
hber
raon
Ob. 3
alig
omif
adit
cat
omif
atig
P. 2
cogit
ut qu
Pio.
Herre
nalo
liber
difici
vico, a
refl
liber
Ob. 2
P. 2

R. N. A. in tali è casu, necessitate voluntas ad eliciendum amorem à gdm à bonitate finita abbi, sed ex eo, quod haberet principia ad oppositum, quibus potest ex fine rationabiliter operari pro suo libitu.

Ob. 3. qui elicit actus voluntatis intensus ut tria circa aliquid obdm, cum potest elicere intensus ut quatuor, habet omissionem liberam quarti gradus, et tunc non habet aliquem actus incompatible cum quarto gradu, quo potest dici, nolo producere quartum gradum. go tunc datur omissionis quarti gradus. go enim potest dari omissionis totius actus; quod utrobique militans eadem ratio.

R. D. A. habet omissionem liberam quarti gradus, si adfit, cognitio representans sui motum absterrens à intensioe ut quatuor. C. A. si non adfit talis cognitio. N. A. C. adeoque dico, si voluntas in hoc casu cognoscit aliquid motum absterrens à quarto gradu producendo, tunc ad dicit positivè, nolo me nimium intendere: et ita non habet puram omissionem liberam quarti gradus: si verò non adfit talis cognitio de difficultate intensiois, prout ferme nomen adest, tunc dico, à voluntate produci quartum gradum; quod posito, quod respiciat in presentia objecti, toto impetu fertur in illud, quo potest ferri vigore cognitionis, vel saltem, si omittit productionem quarti gradus, non omittit illam liberè, sed neccis.

Ob. 4. omissionis actus voluntatis ut sic, quatenus praeferat à libera et non libera, ex suo generatu

2.

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely Latin or German, covering the majority of the page.]

[Faint handwritten text visible on the right edge of the page, including words like 'Dicit alij', 'Libera', 'S. p. ad', 'negs', 'et hoc', 'hic', 'latitudo', 'in qua', 'citul', 'destru', 'negat', 'liber']

dicat aliquod actum positivum voluntatis. qd negs omisio 76
libera, qua talis, et consequenter hoc pot esse pura.
H. patet, qd alias nulla pot dari omisio pura, ne qdm
necia, qd falsum e. Consequentia aut probat. raa
libertatis nil superaddit raa omisiois ut sic, quam
potentia proxima ad positivum actum, qui omittitur. qd
hoc potentia n involvit aliquod actum voluntatis. qd si
omisio ut sic n dicit actum positivum voluntatis, tunc
negs illud dicit omisio libera qua talis. M. pr:
modo actus omittitur taliter, ut proxime potuisset n
omitti, jam hoc ipso omittitur liberè: qd raa libertatis
nil superaddit raa omisiois ut sic, qua potentia pro-
xima n omittendi, seu ponendi actus, qui omittitur.
Q. C. H. N. g. h. ad proband N. M. ad hujus pro-
band. N. A. et hoc e possibile sine ai actu positivo,
ut omittatur actus taliter, ut proxime potuisset n omitti. N. A.
et hoc n e possibile. C. H. et N. g. h. adversarij
hic supponunt, actum pot esse pure et liberè omitti, ac
taliter poni, ut proxime potet liberè et pure n poni,
seu omitti per pura omisiois libera, qd e formaliter
in quocunq.
Ob. 5. quavis pura omisio n pot esse actualis oper-
ativus libertatis positivus, et tale, qd ut per illud voluntas
detinetur, agens liberè, sit tñ esse operativus voluntatis
negativus, seu tale, per qd voluntas detinetur, n agens
liberè: qd pot dari. Q. N. A. hoc e ipsum e

NB. Neqs in ista neqs
in sequenti pagina aliquid desideratur.

77

negs
sideratu

foalio
od raa
fien
Eter
Ob. b.
cons. p.
ker fin
mipio
nos in p
p.
rectu
centis
libera
A. T. o
fint
qto a
per p
ae vo
fue
fue
cui re
deo n
cum V
bing, qu
kre. r
tit. refol

foaliter in quæstione, et ags inexplicabiliter ac alteri
ob rases nostra sententia priori §. allatas.

Idem Respondendum est, dum dicunt, pura omisio
libera se detinere tm negativa ad n agendum.

Ob. 6. pura omisio est tm aliq voluntariu indirectu;
consistens in eo, qd aliquis per ea liberè n agat prop,
ter fine, quæ tm cognoscit: qd n est opus, ut via pura
omisio actus fiat propter fine, cumq; respiciat, ut
nos in prima probare prius articuli requisivim.

gō. — Confirmat. exercitiu liberu tm indi,
rectu, aut em negativu potentia sit se liberè exer,
centis n debet respicere fine. sed pura omisio
libera est tale. gō.

Q. T. A. N. gō. ad Confirmat. N. M. que oia iteru
sunt foaliter in quæstione, et id est, nisi diceret:
qd aliquis omittit liberè actu aliq, tunc sit id facere
per pura omisio libera. unde se exercitiu liberu
ac voluntariu in actu rdo, sine demer sit directu
sive indirectu, sine qd illud aliquis agat liberè pter
fine sine n, agi debet respicere fine ac motiva, qua
cum respicere pura omisio n pot, utpote nil,
ideo n pot dari. hoc de caa se exercitiu liber,
cum voluntis in actu rdo debet se actu aliq; posi,
tivu, quo voluntas dicat: volo hoc facere vel omi-
tere. rās est, q voluntas em qd aliq; liberè omittit,
sit, resolvit se ac detinat se pter aliq; fine et

notum
altera
omnino
et in
con gr
facile
para
Veni
Denig
et co
ac Vo

Notand
frel in
finit
logica
yso q
individe
individe
pligij

motivum. ite accommodat se alicui motivo et inclinatio
altera vero vincit, atq; deo agit aliq; pariter
omissio libera acquirit remorsu qd a
est intempere, uti em habitus bonu vel malu, qui
cum consistat in speciebus rememorativis multiplicatis et
facile excitabilibus, deo ommissio libera n pot ee
pura, sed pot ee actus positivus intempere, sicut
venis, quo voluntas imperat omissione alicujus rei.
Deniq; cum libertas in actu suo sit intempere
et essentialis actui, exerceri n pot sine actu positivo
ae voluntate producto.

Disputatio 6.

adunq; reliqua de actibus hnis,
ae praecipue de moralibus eorund.

Art. 1.

an possit dari actus moralis indiffers,
qui nec sit honestus, nec inhonestus?

§. 1.

quodammodo pronotans.

Notandum. i. dupliciter pot esse actus indiffers, quoad
speciem nimirum, et quoad individuum. n an hic
sumitur species et individuum actus eo modo, quo in
logica sumitur, sed modo longe diverso: aliter e hoc
certo, q daretur actus indiffers in specie, em daretur talis in
individuo; qd e predicatum de specie, predicatum em de
individuo. Unde p actus indiffers in specie, hic
intelligitur ille, qui abstractendo a fine, propter quod sit